מקורות פרשת תולדות ה'תשפ"ז

שקרים לבנים: מה עושים כשהאמת אינה אפשרית?

1. **בראשית כז:** ויאמר יעקב אל רבקה אמו הן עשו אחי איש שעיר ואנכי איש חלק: **אולי** ימשני אבי והייתי בעיניו כמתעתע והבאתי עלי קללה ולא ברכה.

קול אליהו חיי שרה: 'אלי לא תאבה האישה ללכת אחרי' - לשון ספק יבוא בלשון הקודש בשני שמות, אחד 'פן' והשני 'אולי'. החילוק ביניהם דאם **אינו רוצה** שהספק יתקיים אומר 'פן' [כמו 'חלילה'], כמו 'פן יפתה לבבכם', 'פן יהיה עם לבבך דבר בליעל', ואם **רוצה** שהספק יתקיים אומר 'אולי' [כמו 'הלוואי'], כמו 'אולי אבנה ממנה', 'אולי יש חמישים צדיקים בתוך העיר'. מכך שאליעזר אומר 'אלי לא תאבה האישה' ולא אמר 'פן', דרשו חז"ל 'בת הייתה לאליעזר ורצה להשיאה ליצחק'.

הגהה שם: יעקב היה צריך לומר 'פן ימשני אבי'? אלא שצדקתו הייתה כה גדולה, שאף שעשה במצוות אימו, אבל בסתר ליבו קיווה בלשון 'הלוואי' ימושני אבי ותתברר האמת.

2. **סוף פרשתנו:** וישלח יצחק את יעקב... אל לבן בן בתואל הארמי אחי רבקה **אם יעקב ועשו – רש"י:** איני יודע מה מלמדנו.

חזקוני: מלמד **שלטובת שניהם נתכוונה.**

מנחת אליהו פרק לד: שמעתי מפי זקן חכם שיעקב נתן ליצחק אפיקומן אחרי האכילה, וזהו כוונת הפסוק 'בא אחיך **במרמה'** - במרמה בגימטרייה **אפיקומן** (287), כדי שאם יבוא עשו אחריו לאכול, שלא יוכל עוד יצחק לטעום ממנה מאחר שכבר אכל אפיקומן.

אברבנאל השאלה הז': למה רצה ה' שיתן יצחק הברכות בטעות ושגיאה בחשבו שהוא עשו, ויותר טוב היה לצוות את יצחק לגרש את עשו וביעקב ייקרא זרע, כמו שאמר לאברהם גבי ישמעאל?

יבמות סג: אשתו של רב הייתה מצערת אותו. כאשר ביקש עדשים, הייתה מכינה אפונים וכשהיה מבקש אפונים - הכינה עדשים. כשגדל חייא בנו, הפך את הבקשה לאימו וכך עשתה מה שרב רצה. אמר לבנו: אימך התעלתה. אמר לו: אני הפכתי את בקשתך. אמר רב: זה מה שאומרים אנשים, 'בנך מחכים אותך', אבל אל תעשה כן, משום שנאמר 'לימדו לשונם דבר שקר' (והשקר הופך להיות הרגל).

3. **בראשית רבה ח:** בשעה שבא ה' לברוא אדם הראשון, נעשו מלאכי השרת חבורות חבורות מהם אומרים אל יברא ומהם אומרים יברא... חסד אומר יברא שהוא גומל חסדים, אמת אומרת אל יברא שכולו שקרים... מה עשה ה'? **נטל אמת והשליכו לארץ**, כדכתיב (דניאל ח): 'ותשלך אמת ארצה'.

רד"ק בראשית כז,יט: יעקב היה יודע כי הוא ראוי לברכה יותר מאחיו ורוח הנבואה שתשרה על יצחק לברכו, יתעשת אלוקים לברך אותו יותר מלברכת אחיו... וחילוף הדברים [השקר] במקומות כאלה **אינם גנאי לצדיק**... וכן אברהם ויצחק אמרו על נשותיהם 'אחותי היא'... כי מיראה אמרו מה שאמרו.

שו"ת יביע אומר ח יורה דעה סימן לב: אודות אישה שבהיותה צעירה פנויה, חייתה חיי אישות עם בחור ונתעברה ממנו ולאחר שהוכר עוברה עשתה הפלה מלאכותית. אחר כך חזרה בתשובה שלמה ונישאה לבחור ישיבה וחיו יחדיו באהבה ואחווה וילדה לו בן זכר, והנה הביע רצונו לקיים פדיון הבן כי לא ידע שקודם נישואיו נתעברה מאיש אחר, והאישה באה אל הרב המקומי וסיפרה לו כל שאירע ושואל הרב, האם חייב להודיע לבעלה כדי להצילו מעוון ברכה לבטלה של פדיון הבן - למרות שיופר שלום הבית ועלול שתפרוץ ביניהם מריבה וקטטה ואחריתה מי ישורנו או שמא גדול השלום, שאפילו שם שמים שנכתב בקדושה נמחק מפני השלום (סוכה נג,ב) ולכן שב ואל תעשה עדיף? הנה איסור ברכה שאינה צריכה אינה אלא איסור מדרבנן... לכן טוב שלא לגלות לו ולא כלום כדי שלא לגרום חשש גירושין בין בני הזוג... וגדול כבוד הברית שדוחה לא תעשה שבתורה.

4. **ספר המאמרים תשג/187:** לפי שנפילת האורות... היו ג"כ בדרכי ערמה וכמ"ש 'והנחש היה ערום' שרימה את חווה ואדם, הרי תחילת לקיחת הניצוצות דקדושה היו במרמה, ולזאת צריך להיות הבירור והלקיחה ממנו ג"כ במרמה. וזהו דרבקה ויעקב שהן אדם וחווה, דשופריה דיעקב מעין שופריה דאדם הראשון, ורבקה הייתה בחינת חווה ולכן הם עשו מירמות ותחבולות לקחת הברכות מעשו.

היום יום כג סיון: היצר הרע... לפעמים הוא שועל פקח שבחיות וצריכים לחכמה מרובה להבין תחבולותיו. ולפעמים הוא מתלבש בלבוש צדיק, ענו ובעל מידות טובות.

לקוטי שיחות ח"ג/795: בכדי לקבל את הברכות האלוקיות, רבקה עשתה כמה עניני רמיה ויעקב לבש את בגדי עשו. ומכך ההוראה לכולנו: הגישה של יהודי לענייני העולם, היא באופן של רמאות: לכאורה הוא עסוק בענייני גשמיות, אכילה ושתיה וכך הלאה, אך הכוונה שלו בכך היא לשם שמים. הוא אמנם **לובש את בגדי עשו**, אבל **הכוונה שלו בכך היא לגאול את ניצוצות הקדושה שנפלו שם.**